

Anatomie obvinění ze zločinů proti socialistické společnosti

Badatelská otázka: Z čeho byl Mikolášek obviňován?

Úkol 1

Za co Mikoláška novináři kritizovali?

Prostudujte filmovou ukázkou a úryvek z dobového tisku (pramen 1). Sepište tři důvody, proč byl Mikolášek považován za nepřijatelnou postavu v tehdejší zdravotnictví.

Důvod 1:

Důvod 2:

Důvod 3:

Úkol 2

Dobová představa o buržoazii a moderním zdravotnictví

Své poznatky srovnajte s úryvkem dobového textu o ideálním moderním zdravotním zařízení (pramen 2) a s výsledky výzkumu Denisy Nečasové o vnímání tzv. buržoazie v období socialismu (pramen 3). Na základě získaných znalostí doplňte tabulku:

	Odbornost	Nabytí majetku	Životní styl
Mikoláškův přístup dle kritiky novinářů			
Ideální socialistický přístup			

Úkol 3 – shrnutí

Formulujte odpověď na badatelskou otázku:

Z čeho byl Jan Mikolášek obviňován?

Pramen 1

Muž nadaný duchem svatým

Nic se vlastně nestalo. Jeden podvodník byl zbaven možnosti okrádat lidi o peníze. Kdyby byl odsouzen kdokoliv jiný, který okradl občany a stát o 830 000 Kčs (přibližně tolik to dělá u Mikoláška), všichni bychom si řekli: ‚Patří mu to.‘ Ne tak u Mikoláška. Tento mastičkář si totiž během ‚své praxe‘ vybudoval rozsáhlou síť apoštolů, kteří do všech koutů republiky nesli zvěst, že v Jenštejně přebývá muž nadaný duchem svatým, jenž vyléčí vše, co se léčit dá anebo i nedá. A svou slávu založil na tak světských podvodech, že je až k pláči, kolik lidí mu uvěřilo... Hlavním bodem obžaloby tedy bylo podvodné předražování a daňová defraudace ve výši 830 tisíc Kčs... Jan Mikolášek je podvodník nejhrubšího zrna. Nejde nám o daně a o peníze, které vytahal lidem z kapsy (podle Mikoláškovy doznání prohlédl během praxe asi 5 milionů lahviček!!). Jde nám o to, že Mikolášek si dlouho beztrestně zahrával s lidským zdravím, s bolestí a neštěstím těch, kteří hledali skutečnou pomoc... Mikolášek byl typický nevzdělanec, který si dělal posměšky z lékařských studií. Nepotřeboval rentgen ani kardiograf, byly mu lhostejné všechny metody bronchoskopie, rektoskopie nebo cytoskopie. Jeho diagnóza stanovená asi za 50 vteřin byla neomylná: ‚Máte náběh na rakovinu!‘

J. F. Němeček: Zázraky kouzla zbavené aneb... až se ucho utrhne, Mladý svět, roč. 1, č. 9, 2. 3. 1959, s. 6–7.

Pramen 2

Vize moderní zdravotní péče

Je podivuhodné, kam dospívá současná lékařská věda. A jaké neomezené možnosti má zvláště v socialistickém zdravotnictví. První chirurgická klinika v Praze jde do nového údobí s velkým předsevzetím – stát se opravdu vzorovým vědeckým, univerzitním pracovištěm... Přímo na klinice se nyní vytváří výzkumná laboratoř s experimentálním sálkem, biochemickou a fyziologickou laboratoří... je samozřejmé, že na klinice se dělají také dnes již četné a rozmanité výkony na otevřeném srdci. Jejich další rozvoj jistě urychlí i umělé srdce – výrobek slovenského chirurga dr. Šimko – které klinika v blízké době dostane.

Vladislav Štěpánek: Nové směry v práci: na první chirurgické klinice, Rudé právo, roč. 39, č. 41, 11. 2. 1959.

Pramen 3

Mikolášek jako typický příslušník buržoazie

Buržoazie trpěla nedostatkem opravdových morálních kvalit, které byly různě specifikovány. Opravdovými morálními kvalitami byly myšleny hodnoty socialistické morálky (pracovitost, skromnost, střídmost, ochota být součástí kolektivu, důvěra v myšlenku komunismu). Ty stály v přímém protikladu k morálce buržoazní. Buržoazie totiž vyznávala údajně tzv. vlastnickou morálku, v níž rozhodující roli hrály výhradně majetkové vztahy. Měla být chamtivá a podřizovat veškeré své jednání touze po zisku. Zároveň však nehodlala ke svému majetku přijít poctivou prací, ale pouze na úkor práce ostatních. Tato nepřátelská třída byla stejně jako vesničtí boháči líná, sama neměla kladný vztah k práci a manuální činnosti si nevážila. Lenost buržoazie v dobovém vysvětlení stála v přímém protikladu vůči údajné pracovitosti rolníků a dělníků. Vedle nechuti k práci charakterizoval buržoazii požitkářský život.

Dle Denisa Nečasová: Obrazy nepřítelů v Československu 1948–1956, Praha: NLN 2020, s. 78 (pro účely vzdělávání upraveno a zkráceno).